

ISSN
2547-989X

Sinop Üniversitesi
Sosyal Bilimler Dergisi

Araştırma Makalesi

Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8
(Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Özel Sayısı), 131-163

Geliş Tarihi: 10.11.2024 Kabul Tarihi: 19.12.2024

Yayın: 2024 Yayın Tarihi: 31.12.2024

<https://doi.org/10.30561/sinopUSD.1582426>

<https://dergipark.org.tr/sinopUSD>

SOSYAL BİLGİLER ALANINDA TOPLUMSAL CİNSİYET VE KADIN ÇALIŞMALARINI ÜZERİNE YAPILAN TEZLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Melis AKAY ŞAHİN*

Öz

Bu çalışma, Türkiye’deki sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan yüksek lisans-doktora tezlerinin genel özelliklerini ortaya koymayı hedeflediğinden bir içerik analizi çalışmasıdır. Çalışma, 2008-2023 yılları arasında 21 üniversitede yapılan 33 tezi kapsamaktadır. Çalışmaya ilişkin veriler, ‘sosyal bilgiler’ ile ‘toplumsal cinsiyet veya kadın’ başlıklı tezlerden oluşmaktadır. Bu tezlerin yıllara göre dağılımı, üniversitelere göre dağılımı, araştırmacı ve danışman özelliklerine göre dağılımı, araştırma yöntemlerine göre dağılımı, genel amaçlarının dağılımı, sonuçları ve önerileri incelenmiştir. Çalışmada ortaya çıkan sonuçlardan bazıları şu şekildedir: Türkiye’de sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan tezlerin gün geçtikçe arttığı ve çoğunlukla yüksek lisans tezlerinden üretildiği saptanmıştır. Tezlerin üniversitelere göre dağılımı açısından en fazla tezin Gazi ve Sinop Üniversitelerinde yapıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöntemlerine göre dağılımı açısından da en çok nitel yöntemin kullanıldığı tespit edilmiştir. Tezlerin genel amaçlarının genellikle ders kitabı incelemeleri olduğu görülmüştür. Bu durumda derslerde uygulamaya dönük tezlerin azlığı dikkat çekmektedir. Tezlerin sonuçları ise çoğunlukla benzerlik taşımaktadır. Tezlerdeki ders kitabı incelemelerinde kadın-erkek arasında cinsiyet eşitsizliği ve ayrımcılıklar olduğu; ders kitaplarındaki temsillerin çoğunlukla geleneksel rollerde sunulduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca tezleri yazan kadın araştırmacıların, erkek araştırmacılara göre sayı olarak fazla olduğu, ancak danışmanların daha çok erkek olduğu söylenebilir. Bu çalışma, gelecekteki araştırmacıları sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları açısından özgün konulara yönlendirmesi ve benzer konularda yığılma olmasını engellemesi açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, Toplumsal cinsiyet, Kadın çalışmaları, Yüksek lisans tezleri, Doktora tezleri.

* Dr., mell.1925@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-3060-3534>

Evaluation of Theses on Gender and Women's Studies in the Field of Social Studies

Abstract

This study aims to reveal the general characteristics of master's and doctoral theses on gender and/or women's studies in the field of social studies in Türkiye. Therefore, it is a content analysis study. It covers 33 theses conducted in 21 universities between 2008 and 2023. The data for the study consisted of theses titled 'social studies' and 'gender or women'. These theses were analyzed in terms of year, university, researcher and supervisor characteristics, research methods, purposes, results and suggestions. Some of the results of the study are as follows: It has been determined that theses on gender and/or women's studies are increasing day by day in the field of social studies in Türkiye. These theses were mostly produced from master's theses. Looking at the distribution of theses according to universities, it was seen that most of the theses were done in Gazi and Sinop Universities. Also, it was seen that the general purposes of the theses are generally textbook reviews. This creates the opinion that there are few practical theses in the courses. The results of theses are similar. In the textbook reviews in the theses, it has been revealed that there are gender inequalities and discriminations between men and women, and the representations in the textbooks are presented in traditional roles. In addition, it can be said that the number of female researchers writing theses are higher than male researchers. But the supervisor are mostly men. The study is important in terms of directing future researchers to unique subjects in the field of social studies in terms of gender and/or women's studies and preventing the accumulation of similar subjects in the field of social studies.

Keywords: Social studies, Gender, Women's studies, Master's theses, Doctoral theses.

1. Giriş

Sosyal bilgiler, insan yaşamını ve insanların çevresinde gelişen olayları merkezine alan (Öztürk & Deveci, 2021) ve toplumsallaşma sürecine katkı sağlayan bir ders olarak ifade edilmektedir. Sosyal bilgiler dersi ile öğrencilere toplumsal bilgiler, beceriler ve değerler kazandırılmaktadır. Bu anlamda sosyal bilgiler dersinin öğrencilere toplumsal cinsiyet eşitliği kazandırabileceği ve bu konudaki yanlış uygulamaların önüne geçebileceği (Kaptan İzmir & Turgut, 2019) vurgulanmaktadır.

Toplumsal cinsiyet, kültürel bir kavramdır (Torgrimson & Minson, 2005). Buna göre toplumsal cinsiyet kavramı, kadına ve erkeğe toplum tarafından yüklenen anlamlar olarak ifade edilmekle birlikte (Dökmen, 2019; Gümüšoğlu, 2016) ülkelere, kültürlere, zamana hatta ailelere göre değişiklik göstermektedir (Bhasin,

2003). Kadın çalışmaları ise kadınlarla ilgili her türlü araştırmayı içine alacak şekilde çatı bir kavram (Keskin Aksay & Yalçın, 2023) olarak kullanılmaktadır. Son yıllarda bu iki kavramın eş anlamlı olarak kullanıldığı ve toplumsal cinsiyet kavramının özellikle kadınları kapsadığı (Scott, 2013) belirtilmektedir. Bu nedenle makalede, toplumsal cinsiyet ve kadın çalışmaları kavramları bir arada araştırılmaktadır.

Genel olarak sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan makaleler incelendiğinde, kadınların aleyhinde eşitsizlikler olduğu (bkz. Akay Şahin & Açıklan, 2021; 2024; Aratemur Çimen & Bayhan, 2018; Çelik, 2016; Demircioğlu & Özalp, 2023; Erbuyurucu & Deniz, 2024; Karaboğa, 2020; Sönmez & Dikmenli, 2021; Subaşı, 2023; Şeker, 2014) anlaşılmaktadır. Bu durumda da Ulutürk Akman'ın (2021) belirttiği gibi kadın-erkek arasındaki eşitlik bozulmaktadır. Eşitliğin sağlanması ve eşitsizliğin toplumda yarattığı sorunların ortadan kaldırılması için farklı -din, ekonomi, medya, siyaset, sosyokültürel, spor, Türkçe vs.- alanlarda tezler yazılmaktadır. Ayrıca farklı alanlarda yazılan bu tezlerin genel özelliklerini veya eğilimlerini gösteren çalışmalar yapılmaktadır (bkz. Alp & Işık, 2024; Cansun, 2016; Efilti Atay, 2018; Güdekli, 2023; Kenevir & Koçak Kurt, 2016; Loyan Akman & Çetinkaya, 2021; Özbaşı & Kalenderoğlu, 2020; Şahin vd., 2011b; Teceren, 2019; Yavuz & Ilgın, 2023). Bu çalışmanın amacı da Türkiye'deki sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan yüksek lisans-doktora tezlerinin özelliklerini ortaya koymaktır. Öncesinde ise Türkiye'de sosyal bilgiler alanında yapılan yüksek lisans-doktora tezlerinin genel özelliklerinin veya eğilimlerinin nasıl olduğunu incelemek uygun olacaktır.

1.1. Türkiye'de Sosyal Bilgiler Alanında Yapılan Yüksek Lisans-Doktora Tezlerinin Değerlendirilmesi

Türkiye'de sosyal bilgiler alanında yapılan yüksek lisans-doktora tezlerinin genel özelliklerini veya eğilimlerini ortaya koymak için pek çok araştırma bulunmaktadır (bkz. Aydın, 2022; Boran Beytüt, 2022; Dilek vd., 2018; Ekici, 2022; Geçit & Kartal, 2010; Oğuz Haçat & Demir, 2018; Oruç & Ulusoy, 2008; Sever,

2021; Şahin vd., 2011a; Tarman vd., 2010). Bu araştırmaların amacı, sosyal bilgiler alanındaki yüksek lisans-doktora tezlerinin bazı ölçütlere göre nasıl bir dağılım gösterdiğini tespit etmektir. Bu şekilde sosyal bilgiler alanının genel çerçevesini görmek olanaklı hale gelmektedir. Ayrıca sosyal bilgiler alanında hangi üniversitelerde ve hangi konularda daha fazla araştırma yapıldığı görülmektedir.

Genel olarak Türkiye’de sosyal bilgiler alanında yapılan yüksek lisans-doktora tezlerinin değerlendirilmesine yönelik çalışmalar, 1990 ile 2023 yıllarını kapsamaktadır. Bu anlamda sosyal bilgiler alanındaki ilk yüksek lisans tezinin 1990 yılına ait olduğu saptanmıştır. 2000 yılına kadar neredeyse yılda bir kez tez yazıldığı tespit edilmiştir. Bu tezler çoğunlukla paylaşımına açık değildir. Ancak 2005-2006 yılları itibarıyla tezlerin paylaşımına açılmasıyla birlikte tezlerdeki artışlar daha net görülmüştür. 1990-2011 ve 1994-2010 yıllarını kapsayan iki çalışmada da en fazla Gazi Üniversitesinde tez yapıldığı ortaya koyulmuştur (Şahin vd., 2011a; Tarman vd., 2010). Şahin vd. (2011a) yaptığı araştırmada yüksek lisans tezlerinde eğitim programı, doktora tezlerinde öğretim yöntemleri konularının öne çıktığı belirtilmektedir. Tarman vd. (2010) çalışmasında ise konular seçilirken güncel konulara pek değinilmediği, sosyal bilgiler alanındaki gelişmelerin takip edilmediği aktarılmaktadır. Ayrıca tezlerde en fazla nitel yöntemin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Bunu destekler nitelikte Geçit ve Kartal (2010) çalışmasında 2000-2010 yılları arasında sosyal bilgiler alanında nitel araştırma yöntemlerinin daha fazla kullanıldığını aktarmaktadır. Genellikle yapılan tezlerin içerik, yöntem, amaç açısından benzer olduğu ve birbirini tamamlayıcı nitelik taşımadığı belirtilmektedir. Bunun yanında alandaki ilk araştırmalardan bir diğerinin Oruç ve Ulusoy (2008) tarafından yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu araştırma, 2000-2007 yılları arasındaki 100 adet yüksek lisans tezini kapsamaktadır. Buna göre, tezlerde araştırmaların istenilen düzeyde olmadığına, konuların özgünlükten uzak olarak seçildiğine ve araştırmalardaki eksikliklere dikkat çekilmektedir. Dil konusunda da gereğinden fazla öznel anlatım dilinin kullanıldığı, pek çok yazım hatası ve anlatım bozuklukları olduğu belirtilmektedir. Bu eleştirilerin dışında sosyal bilgiler yerine daha çok tarih

konularının işlendiğine vurgu yapılmaktadır. Doktora tezlerini kapsayan ve 2018 yılında yapılan bir diğer araştırmada ise 2002-2018 yılları arasındaki tezlerin yayın yılı, yapıldığı üniversite, araştırmacı cinsiyeti, çalışılan alan, anahtar kelimeler, örneklem grubu, araştırma yöntemi, veri toplama araçları ve çalışılan ünite incelenmektedir. İnceleme sonucuna göre, sosyal bilgiler alanında en fazla Gazi Üniversitesinde araştırma yapılmaktadır. Aynı şekilde konu olarak çoğunlukla sosyal bilgiler dersi öğretim programı ve öğretim yöntemleri kullanılmaktadır. Araştırma yönteminde ise farklı olarak en fazla karma yöntemin tercih edildiği belirtilmektedir (Oğuz Haçat & Demir, 2018).

Daha sonraki yıllarda da sosyal bilgiler alanında yapılan yüksek lisans-doktora tezlerinin pek fazla değişmediği söylenebilir. Özellikle sosyal bilgiler alanındaki tezlerin üniversitelere göre dağılımında hem yüksek lisans tezlerinde (Dilek vd., 2018) hem de doktora tezlerinde (Sever, 2021) Gazi Üniversitesi öne çıkmaktadır. Dilek vd. (2018) çalışmasında 2010-2017 yılları arasındaki sosyal bilgiler alanındaki yüksek lisans tezlerini değerlendirmektedir. Değerlendirme sonucuna göre, yüksek lisans tezlerinde nitel çalışmaların daha çok yapıldığını ortaya koymuştur. Nitel çalışmalarda sırasıyla fenomenoloji, durum çalışması, etnografi, eylem araştırması ve kuram oluşturmada oluşmaktadır. Konulara ilişkin bulgularda ise konuların ve/veya kavramların -sosyal bilgiler öğretimi, değer eğitimi, coğrafi terimler, tarih öğretimi, kavram analizi, konu inceleme, çevre eğitimi, kültürel miras, küreselleşme, yerel ögeler- öğretiminin daha çok yapıldığını saptamıştır. Ayrıca yeni bir alan olarak storyline -dijital hikâye yazma- yöntemi tezlere yansımıştır. Sever (2021) de çalışmasında 2010-2019 yılları arasındaki doktora tezlerini incelemektedir. Doktora tezlerinin çoğunda nicel yöntemin kullanıldığı, çeşitli değişkenlere yönelik etki araştırmalarının yapıldığı ve deneysel desenlere önem verildiği görülmüştür. Nitel yöntemlerde de çoğunlukla durum çalışmasının tercih edildiği tespit edilmiştir. Ancak hâlâ sosyal bilgiler alanında çoğunlukla alışlagelmiş yöntemlerin ve veri analizlerinin ağırlıklı olarak kullanıldığı vurgulanmaktadır.

Sonuç olarak Türkiye’de sosyal bilgiler alanında yapılan yüksek lisans-doktora tezleri belirli yıl aralıklarıyla değerlendirilmektedir. Tüm değerlendirmeler sonucunda, sosyal bilgiler alanına dair değişmeyen bir bulgu olarak en fazla tezin, Gazi Üniversitesinde yapıldığı (Alaca, 2020; Aydın, 2022; Boran Beytüt, 2022; Dere & Gökçınar, 2021; Dilek vd., 2018; Ekici, 2022; Oğuz Haçat & Demir, 2018; Sever, 2021; Şahin vd., 2011a; Tarman vd., 2010) söylenebilir. Tezlerde yıllara göre değişimler yaşansa da tüm yöntemlere yer verildiği anlaşılmaktadır. Sosyal bilgiler alanına dair tezlerde, ilk yıllarda güncel konular takip edilmese de daha sonraki yıllarda yeni yaklaşımlar kullanılmaktadır. Ancak tezlerin konuları, yöntemleri ve veri analizleri konusunda birbirine benzemesi dikkat çekmektedir. Bu şekilde tezlerin eksiklikleri de görülmektedir. Eksiklikleri tespit etmek ve gelecek araştırmalara ışık tutmak amacıyla sosyal bilgiler alanında bazı konular üzerine de içerik analizi çalışmaları yapılmaktadır. Örneğin, sosyal bilgilerde çevre eğitimi konusunda yapılan tezleri inceleyen İbret ve Yılmaz (2019) çevre eğitimi ile ilgili konuları, yöntemleri, veri toplama araçlarını ve çalışma grubunu ele almaktadır. İnceleme sonucunda, çevre eğitimi ile ilgili tezlerin sınırlı olduğunu ve daha çok yüksek lisans düzeyinde yapıldığını ortaya koymuşlardır. Bu tezlerin de çoğunlukla nicel yöntem ile yapıldığı, bu nedenle nitel yöntemlerin sınırlı kaldığı açıklanmıştır. Eksikliklere yönelik önerilerinde de çevre eğitimi ile ilgili araştırmalarda uygulamalı tez çalışmalarına öncelik verilmesi gerektiğini dile getirmişlerdir. Benzer şekilde sosyal bilgiler alanında coğrafya (Öner & Öner, 2017), drama (Dolmaz & Metin, 2024), değerler (Köse, 2023), kavramlar (Karakuş, 2020), okuryazarlık (Güleç & Hüdavendigar, 2020) ve teknoloji (Akgün & Akgün, 2021) konularında nicel yöntemi kullanan tezlerin fazlalığına dikkat çekilmektedir. Bu nedenle bu konulardaki tezlerde nitel ve karma yöntemlerin artırılması önerilmektedir. Genel olarak bu tarz çalışmalarla genel çerçeve belirlenip eksiklikler ortaya koyulmakta ve öneriler sunulmaktadır.

Sosyal bilgiler alanının veya sosyal bilgilerde coğrafya, çevre eğitimi, drama, değerler, kavramlar, okuryazarlık, teknoloji gibi konuların yanı sıra

toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları konularının da genel çerçevesinin belirlenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle çalışma, 2008-2023 yılları arasında sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan yüksek lisans-doktora tezlerinin özelliklerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Ayrıca bu konudaki eksiklikler ve eksiklikler doğrultusunda gelecek araştırmalara öneriler bir araya getirilerek verilmiştir. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır;

- Sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
- Sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
- Sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan tezlerin araştırmacı ve danışman özelliklerine göre dağılımı nasıldır?
- Sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan tezlerin yöntemlere göre dağılımı nasıldır?
- Sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan tezlerin genel amaçlarının dağılımı nasıldır?
- Sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan tezlerin sonuçları ve bu doğrultuda verilen önerileri nasıldır?

Bu çalışmanın sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine araştırma yapacak araştırmacılar için yol gösterici olması beklenmektedir. Aynı zamanda sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları ile ilgili araştırmalarda tekrarların önlenmesi ve eksiklerin ortaya koyulması açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

2. Yöntem

Araştırmanın yöntemi kapsamında; araştırmanın modeli, çalışma kapsamı, verilerin toplanması ve verilerin analizi açıklanmıştır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, betimsel içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Betimsel içerik analizi, belirli konuda ya da alanda birbirinden bağımsız yapılan nitel ve nicel çalışmaların ayrıntılı olarak incelenip düzenlenmesi olarak tanımlanmaktadır. Bu şekilde belirli konudaki ya da alandaki genel eğilim ortaya koyulmaktadır (Ültay vd., 2021). Bu çalışma için dokümanlar, sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan yüksek lisans ve doktora tezleridir. Bu tezlere, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı-Ulusal Tez Merkezi (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>) resmî sitesinden ulaşılmıştır. Çalışmanın sonunda araştırma kapsamındaki belirli temalar bir araya getirilerek yorumlanmıştır.

2.2. Çalışma Kapsamı

Bu çalışmada, Türkiye’deki sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan yüksek lisans-doktora tezlerinin genel çerçevesi incelenmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın kapsamını, Türkiye’de 2008-2023 yılları arasında 21 farklı üniversitede sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan 33 adet yüksek lisans-doktora tezi oluşturmaktadır. Bu noktada yalnızca ‘sosyal bilgiler’ başlığını taşıyan tezler araştırmanın konusudur. Bu nedenle ‘tarih/tarih öğretimi’ veya ‘coğrafya/coğrafya öğretimi’ gibi başlıklar araştırma dışında bırakılmıştır. Ayrıca makale ve bildiri çalışmalarına yer verilmemiştir.

Çalışma kapsamında incelenen yüksek lisans-doktora tezleri, ‘sosyal bilgiler’ kelimesinin baş harfleri şeklinde kodlanarak Ek 1’de ayrıntılı olarak gösterilmektedir (bkz. Tez kodları; SB1, SB2, SB3, SB4, SB5, SB6, SB7, SB8, SB9, SB10, SB11, SB12, SB13, SB14, SB15, SB16, SB17, SB18, SB19, SB20, SB21, SB22, SB23, SB24, SB25, SB26, SB27, SB28, SB29, SB30, SB31, SB32, SB33 şeklindedir).

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmaya ilişkin veriler, araştırmacı tarafından 2023 yılı içerisinde toplanmıştır. İlk olarak Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı-Ulusal Tez Merkezi

(<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>) resmî sitesindeki tez başlığına ‘sosyal bilgiler’, ‘cinsiyet’, ‘toplumsal cinsiyet’ ve ‘kadın’ kelimeleri yazılarak genel bir tarama yapılmıştır. Tarama sonucu ulaşılan tüm tezler arasından başlıklarında ‘sosyal bilgiler’ ve ‘cinsiyet, toplumsal cinsiyet veya kadın’ yazan tezler tek tek ayıklanmıştır. Örneğin, ‘ortaokul sosyal bilgiler ders kitaplarında toplumsal cinsiyet’ veya ‘sosyal bilgiler öğretim programlarında kadın hakları.’ Bu tezler, PDF (Portable Document Format; Taşınabilir Belge Biçimi) formatı ile bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bilgisayarda yüksek lisans tezleri ve doktora tezleri şeklinde ayrı birer klasör oluşturulmuştur. Her bir yüksek lisans-doktora tezi, yılı, yazarı ve kodu belirtilerek kaydedilmiştir. Daha sonra kaydedilen tezler, araştırma sorularına uygun olarak sırasıyla veri analizine tabi tutulmuştur.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada her bir tez ayrı olarak kodlanmıştır. Kodlamanın ardından her tezin, araştırma sorularına (yılı, üniversitesi, araştırmacı ve danışman özelliği, yöntemi, genel amacı, sonuç ve önerileri) uygun şekilde özeti çıkarılmıştır. Bu şekilde belirli temalar ortaya çıkmıştır. Veriler, uygun temalar altında sınıflandırılmıştır. Bu temalar; tezlerin yıllara göre dağılımı, üniversitelere göre dağılımı, araştırmacı ve danışman özelliklerine göre dağılımı, yöntemlere göre dağılımı, genel amaçlarının dağılımı, sonuçları ve önerileri şeklindedir. Ayrıca yüksek lisans-doktora tezlerinin özellikleri, frekans ve yüzde değerleri ile ortaya koyularak tablolarla gösterilmiştir.

3. Bulgular

Araştırma sorularına uygun olarak bulgular altı başlık altında değerlendirilmiştir. Bu başlıklar şu şekildedir; Sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan tezlerin yıllara göre dağılımı, sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan tezlerin üniversitelere göre dağılımı, sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan tezlerin araştırmacı ve danışman özelliklerine göre dağılımı, sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın

çalışmaları üzerine yapılan tezlerin yöntemlere göre dağılımı, sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan tezlerin genel amaçlarının dağılımı, sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan tezlerin sonuçları ve bu doğrultuda verilen önerileri.

3.1. Sosyal Bilgiler Alanında Toplumsal Cinsiyet ve/veya Kadın Çalışmaları Üzerine Yapılan Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Araştırmada sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan 33 adet tez incelenmektedir. Bu tezlerden 29'u yüksek lisans ve 4'ü doktora tezinden oluşmaktadır. Bu yüksek lisans-doktora tezlerinin yıllara göre dağılımı tablo 1'de verilmektedir.

Tablo 1: Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerinin Yıllara Göre Dağılımı (2008-2023)

Yıllar	f (%)	Tez Kodları
2008	1 (3,03)	SB33
2010	2 (6,06)	SB10, SB16
2012	1 (3,03)	SB26
2017	1 (3,03)	SB20
2018	2 (6,06)	SB19, SB22
2019	4 (12,12)	SB5, SB6, SB15, SB24
2020	3 (9,09)	SB2, SB18, SB28
2021	6 (18,18)	SB3, SB12, SB23, SB27, SB29, SB30
2022	8 (24,24)	SB4, SB7, SB8, SB13, SB14, SB17, SB21, SB32
2023	5 (15,15)	SB1, SB9, SB11, SB25, SB31
Toplam	33 (%100)	

Tablo 1'de görüldüğü gibi sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan ilk tezin 2008 yılında yapıldığı ve 2017 yılı itibariyle her yıl en az bir tez olmak üzere yayımlandığı saptanmıştır. 2008-2023 yılları arasında yapılan tezler arasında en çok tezin 2022 yılında yayımlandığı tespit edilmiştir. 2022 yılında yayımlanan tezlerin tümü de yüksek lisans tezidir. Genel olarak sosyal bilgiler alanındaki yüksek lisans-doktora tezlerinin son yıllarda artış göstermesine rağmen 2023 yılında bir önceki yıla göre daha az tez yayımlandığı görülmüştür. Bununla birlikte sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın

çalışmaları üzerine yayımlanan, 2008-2023 yılları arasındaki doktora tezlerinin sayısı, yüksek lisans tezlerinin sayısına oranla oldukça az kalmıştır.

3.2. Sosyal Bilgiler Alanında Toplumsal Cinsiyet ve/veya Kadın Çalışmaları Üzerine Yapılan Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin 21 farklı üniversitede yapıldığı görülmektedir. Bu tezlerin üniversitelere göre dağılımı tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2: Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerinin Üniversitelere Göre Dağılımı (2008-2023)

Üniversiteler	f (%)	Tez Kodları
Gazi	7 (21,21)	SB2, SB3,SB4,SB16,SB19,SB26,SB33
Sinop	5 (15,15)	SB9, SB17, SB27, SB29, SB30
Kırşehir Ahi Evran	2 (6,06)	SB22, SB28
Uşak	2 (6,06)	SB13, SB23
Aksaray	1 (3,03)	SB21
Ankara	1 (3,03)	SB20
Afyon Kocatepe	1 (3,03)	SB32
Anadolu	1 (3,03)	SB8
Aydın Adnan Menderes	1 (3,03)	SB12
Dokuz Eylül	1 (3,03)	SB10
İstanbul-Cerrahpaşa	1 (3,03)	SB1
Marmara	1 (3,03)	SB14
Necmettin Erbakan	1 (3,03)	SB5
Niğde Ömer Halisdemir	1 (3,03)	SB7
Ondokuz Mayıs	1 (3,03)	SB6
Ordu	1 (3,03)	SB11
Orta Doğu Teknik	1 (3,03)	SB18
Pamukkale	1 (3,03)	SB25
Sakarya	1 (3,03)	SB24
Van	1 (3,03)	SB31
Yıldız Teknik	1 (3,03)	SB15
Toplam	33 (%100)	

Sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin üniversitelere göre dağılımı incelendiğinde, en fazla tezin Gazi Üniversitesinde yapıldığı ve bunu Sinop Üniversitesinin takip ettiği ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda bu alanda yapılan ilk tezin ve doktora tezlerinin ikisinin de Gazi Üniversitesinde yapıldığı anlaşılmıştır.

Sinop Üniversitesinde yayımlanan tezlerin ise son yıllarda arttığı görülmüştür (bkz. Tablo 2).

3.3.Sosyal Bilgiler Alanında Toplumsal Cinsiyet ve/veya Kadın Çalışmaları Üzerine Yapılan Tezlerin Araştırmacı ve Danışman Özelliklerine Göre Dağılımı

Sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri araştırmacı özelliklerine göre incelenmiştir. Bu özellikler, araştırmacıların cinsiyetleri ve mezun oldukları alanlardır. Öncelikle araştırmacıların cinsiyetlerine göre dağılımları tablo 3’te ortaya koyulmaktadır.

Tablo 3: Araştırmacıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı (2008-2023)

Cinsiyet	f (%)	Tez Kodları
Kadın	28 (84,84)	SB1, SB2, SB3, SB4, SB5, SB6, SB9, SB10, SB11, SB12, SB13, SB14, SB15, SB16, SB17, SB18, SB19, SB21, SB22, SB23, SB24, SB25, SB26, SB27, SB30, SB31, SB32, SB33
Erkek	5 (15,15)	SB7, SB8, SB20, SB28, SB29
Toplam	33 (%100)	

Araştırmacıların cinsiyetlerine göre dağılımları değerlendirildiğinde, kadın araştırmacıların, erkek araştırmacılara göre oldukça fazla olduğu saptanmıştır. Araştırmacıların mezun oldukları alanlar incelendiğinde ise çoğunlukla sosyal bilgiler eğitimi mezunu oldukları anlaşılmıştır (bkz. Tablo 4).

Tablo 4: Araştırmacıların Mezun Oldukları Alanlara Göre Dağılımı (2008-2023)

Mezun Oldukları Alanlar	f (%)	Tez Kodları
Sosyal Bilgiler Eğitimi	27 (81,81)	SB1, SB2, SB3, SB4, SB5, SB7, SB8, SB9, SB10, SB11, SB12, SB15, SB16, SB17, SB19, SB20, SB21, SB22, SB23, SB25, SB26, SB27, SB29, SB30, SB31, SB32, SB33
Sınıf Eğitimi	3 (9,09)	SB13, SB24, SB28
Sosyoloji	1 (3,03)	SB6
Eğitim Programı ve Öğretimi	1 (3,03)	SB14
Eğitim Yönetimi ve Planlaması	1 (3,03)	SB18
Toplam	33 (%100)	

Tablo 4’e göre araştırmacılar çoğunlukla sosyal bilgiler eğitimi alanından mezun olsalar da sınıf eğitimi, sosyoloji, eğitim programı ve öğretimi, eğitim

yönetimi ve planlaması alanlarından da ‘sosyal bilgiler’ başlıklı toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları olduğu tespit edilmiştir.

Tezler, danışman özellikleri açısından değerlendirildiğinde ise danışmanların çoğunlukla erkek olduğu söylenebilir. Tezlerdeki birinci ve ikinci danışmanlarla birlikte toplamda 11 kadın danışman yer alırken, buna karşın 20 erkek danışman vardır (bkz. Tablo 5).

Tablo 5: Danışmanların Yönettiği Tez Sayısı ve Cinsiyetine Göre Dağılımı (2008-2023)

1. Danışman	2. Danışman	f (%)	Tez Kodları
Gülçin Dilek		3 (9,09)	SB9, SB27, SB29
Şefika Kurnaz		3 (9,09)	SB16, SB26, SB33
Ali Üremiş		1 (3,03)	SB5
Alpaslan Öztürkci		1 (3,03)	SB31
Bahadır Kılcan		1 (3,03)	SB2
Bülent Akbaba		1 (3,03)	SB3
Bülent Aksoy		1 (3,03)	SB19
Cüneyt Akar	Aslı Gündoğan	1 (3,03)	SB13
Dursun Dilek		1 (3,03)	SB17
Ebru Uzunkol		1 (3,03)	SB24
Elvan Günel		1 (3,03)	SB8
Genç Osman İlhan	Firdevs Gümüşoğlu	1 (3,03)	SB15
Gökçe Gökalp		1 (3,03)	SB18
Hatice Gedik		1 (3,03)	SB21
Hüseyin Vehbi İmamoğlu		1 (3,03)	SB30
Kamil Uygun		1 (3,03)	SB23
Kubilay Yazıcı		1 (3,03)	SB7
Levent Deniz		1 (3,03)	SB14
Mehmet Açıkalin		1 (3,03)	SB1
Mehmet Kürşat Koca		1 (3,03)	SB32
Mustafa Şahin		1 (3,03)	SB10
Müslime Güneş		1 (3,03)	SB12
Recep Cengiz		1 (3,03)	SB6
Sanem Tabak		1 (3,03)	SB11
Sencer Sayhan		1 (3,03)	SB22
Süleyman İnan		1 (3,03)	SB25
Turhan Çetin		1 (3,03)	SB4
Yasemin Esen		1 (3,03)	SB20
Yurdal Dikmenli		1 (3,03)	SB28
Toplam		33(%100)	

Araştırma bulgusuna göre erkek danışmanlar, kadın danışmanlara oranla fazla olmasına rağmen sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları konusunda birden fazla tez çalışmasına danışmanlık yapanlar yine

kadınlar (G. Dilek ve Ş. Kurnaz) olmuştur. Her iki kadın danışmanda farklı üç tez çalışmasına danışmanlık yapmıştır.

3.4. Sosyal Bilgiler Alanında Toplumsal Cinsiyet ve/veya Kadın Çalışmaları Üzerine Yapılan Tezlerin Yöntemlere Göre Dağılımı

Sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin yöntemlere göre dağılımında üç farklı yöntemde kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu yöntemlerden en fazla nitel yöntem, ardından da nicel yöntem kullanılmıştır. Karma yöntemin yalnızca doktora tezlerinde kullanıldığı görülmüştür. Bu yöntemlerin tezlere göre kullanılma sıklığı tablo 6'da açıklanmaktadır.

Tablo 6: Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerinin Yöntemlere Göre Dağılımı (2008-2023)

Yöntemler	f (%)	Tez Kodları
Nitel Yöntem	25 (75,75)	SB1, SB2, SB3, SB4, SB5, SB6, SB8, SB9, SB10, SB11, SB12, SB14, SB15, SB17, SB18, SB21, SB22, SB25, SB27, SB28, SB29, SB30, SB31, SB32, SB33
Nicel Yöntem	6 (18,18)	SB7, SB13, SB16, SB20, SB23, SB24
Karma Yöntem	2 (6,06)	SB19, SB26
Toplam	33 (%100)	

Tablo 6'da görüldüğü üzere sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinde çoğunlukla nitel yöntem kullanılmıştır. Bu nitel yöntemler de çoğu kez doküman analizi (SB2, SB3, SB5, SB6, SB10, SB12, SB14, SB15, SB17, SB21, SB27, SB28, SB29, SB30, SB31, SB33) kullanılarak yapılmıştır. Diğer nitel yöntemler ise eylem araştırması (SB9), durum çalışması (SB11), çoklu durum çalışması (SB18), fenomenoloji -olgubilim- (SB8), görüşme (SB4, SB22), içerik çözümlemesi (SB6), uygulama değerlendirmesi (SB1) ve meta-sentez (SB32) ile yapılmıştır. Nicel yöntemlerde, deneysel olan yarı deneysel desen (SB24) ve deneysel olmayan tarama modeli (SB7, SB13, SB16, SB20, SB23) kullanılmıştır. Karma yöntemlerde ise yakınsayan paralel desen (SB19, SB26) kullanılmıştır.

3.5. Sosyal Bilgiler Alanında Toplumsal Cinsiyet ve/veya Kadın Çalışmaları Üzerine Yapılan Tezlerin Genel Amaçlarına Göre Dağılımı

Sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri, genel amaçlarına göre incelenmiştir. Bu tezlerin genel amaçları; ders kitapları ve/veya öğretim programları incelemesi, tutum-farkındalık incelemesi, öğretim etkinliği-materyali ve/veya ünite tasarımı, algı incelemesi, görüş incelemesi ve meta-sentez çalışması şeklinde olmuştur. Bu tezlerin genel amaçları tablo 7’de ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

Tablo 7: Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerin Genel Amaçlarına Göre Dağılımı (2008-2023)

Genel Amaçlar	f (%)	Tez Kodları
Ders kitapları ve/veya öğretim programları incelemesi	13 (39,39)	SB2, SB3, SB5, SB6, SB10, SB12, SB14, SB15, SB18, SB21, SB28, SB31, SB33
Tutum-farkındalık incelemesi	8 (24,24)	SB7, SB8, SB9, SB11, SB20, SB24, SB25, SB26
Öğretim etkinliği-materyali ve/veya ünite tasarımı	6 (18,18)	SB1, SB17, SB19, SB27, SB29, SB30
Algı incelemesi	3 (9,09)	SB4, SB16, SB22
Görüş incelemesi	2 (6,06)	SB13, SB23
Meta-sentez çalışması	1 (3,03)	SB32
Toplam	33 (%100)	

Tablo 7’de görüldüğü gibi tezlerin genel amaçlarında en fazla ders kitapları ve/veya öğretim programları incelemesi olmuştur. Bu tezlerde incelenen ders kitaplarının beşi 2018-2019 yıllarına aittir. SB5 ve SB15 kodlu tezlerde 4., 5., 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler ders kitapları incelenirken, SB6 ve SB12 kodlu tezlerde 5., 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler ders kitapları incelenmiştir. SB18 kodlu tezde ise yalnızca 5. sınıf sosyal bilgiler ve matematik ders kitapları değerlendirilmiştir. Ayrıca 2006-2007 yılı (SB33), 2019-2020 yılı (SB28), 2020-2021 yılı (SB3) ve 2021-2022 yılına (SB21) ait birer tez bulunmaktadır. Ders kitaplarındaki belirli bir yılın incelenmesi dışında farklı yıllara ait ders kitapları da incelenerek karşılaştırmalı şekilde açıklanmıştır. Örneğin, SB2 kodlu tezde 1974 ile 2019 yılları arasındaki; SB10 kodlu tezde 1928 ile 2008 yılları arasındaki ders kitapları değerlendirilmiştir. SB14 kodlu tezde de 2011-2013 yılları ile 2016-2020 yılları arasındaki 5., 6. ve 7. sınıf sosyal

bilgiler ders kitapları incelenmiştir. Son olarak SB31 kodlu tezde 1968 ile 2018 öğretim programları ve buna bağlı olarak 4., 5., 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler ders kitapları incelenmiştir.

Ayrıca SB1 kodlu tezde 2021-2022 yıllarına ait sosyal bilgiler ders kitapları incelenmiş ve bu doğrultuda öğretim etkinlikleri/materyalleri geliştirilerek derslerde uygulanmıştır. Benzer şekilde SB19 kodlu tezde öncelikle 2007 ve 2014 yıllarına ait sosyal bilgiler ders kitapları incelenmiş, daha sonra kadınların görünürlüğünün artırılması için yeni bir ünite tasarlanmış ve uygulanmıştır. Bu nedenle SB1 ve SB19 kodlu tezler, genel amaçlara göre ders kitapları ve/veya öğretim programları incelemesinden ayrılmıştır. Bununla birlikte öğretim etkinliği-materyali olarak çözümlenmeli hikâyeler (SB27), resimli öyküler (SB30), eğitsel videolar (SB29) ve kadına yönelik şiddet konusunda eleştirel düşünme (SB17) gibi farklı örnekler verilmiştir.

Tutum-farkındalık, algı ve görüş incelemeleri amacıyla yapılan tezler de öğrencileri, öğretmen adaylarını ve öğretmenleri kapsamıştır. Örneğin, tezlerin genel amaçları öğrencilerin (SB13), öğretmen adaylarının (SB8) ve öğretmenlerin (SB23) toplumsal cinsiyet algılarını belirlemek olmuştur. Çalışmaların sentezi amacıyla yapılan tez ise 2006-2021 yılları arasındaki sosyal bilgiler eğitimi alanındaki toplumsal cinsiyetle ilgili 12 makale ve 10 tezi inceleyen meta-sentez çalışmasıdır.

3.6.Sosyal Bilgiler Alanında Toplumsal Cinsiyet ve/veya Kadın Çalışmaları Üzerine Yapılan Tezlerin Sonuçları ve Bu Doğrultuda Verilen Önerileri

Sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin sonuçları dört farklı kategori altında açıklanmıştır. Bu kategoriler; ders kitapları ve/veya öğretim programları, öğretim materyalleri, öğrenciler, öğretmen adayları ve öğretmenler olarak belirlenmiştir. Buradan hareketle yüksek lisans ve doktora tezlerinin sonuçlarına yönelik bulgular tablo 8’de ayrıntılı bir şekilde ortaya koyulmuştur.

Tablo 8: Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerinin Sonuçları (2008-2023)

Kategoriler	Tezlerin Sonuçları
Ders kitaplarına ve/veya öğretim programlarına yönelik sonuçlar	<ul style="list-style-type: none">-Ders kitaplarında erkek merkezli bir anlatım olduğu belirtilmiştir.-Ders kitaplarındaki metinlerde ve görsellerde geleneksel cinsiyet rolleri kullanılmıştır.-Ders kitaplarındaki kadın temsiller, erkek temsillere göre hem sayısal hem de statü olarak arka planda kalmıştır.-Ders kitaplarındaki kamusal/mesleki alanlarda ve bilimsel faaliyetlerde erkek temsiller öne çıkmıştır.-Ders kitaplarında erkek temsiller güç sahibi; kadın temsiller ise ev ve çocuk bakımı ile gösterilmiştir.-Ders kitaplarındaki kadın temsillerin çocuklarla birlikte gösterilme oranı, erkek temsillere oranla iki kat fazla bulunmuştur.-Ders kitaplarındaki kadınlar siyasi, sosyal ve ekonomik alanda yeterince yer almamıştır.-Ders kitaplarında İstanbul Sözleşmesi sonrasında, sözleşmenin amacına uygun şekilde düzenlemelerin yapılmadığı ifade edilmiştir.-Ders kitaplarında ve öğretim programlarında olumlu gelişmelerle birlikte hâlâ cinsiyet eşitsizlikleri, kalıp yargılar ve ayrımcılıklar olduğu belirtilmiştir.
Öğretim materyallerine yönelik sonuçlar	<ul style="list-style-type: none">-Eşitsizlikler, kadın hakları mücadelesi, kadın hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin önemine yönelik farkındalık geliştirecek çözümlenmeli hikâyeler oluşturulmuştur.-Kadın tarihi bağlamında kullanılabilir eğitim videolar geliştirilmiştir.-Tarihten kadın öznelerine yer vererek resimli öyküler hazırlanmıştır.-Kadına şiddet konusunda materyal ve etkinlikler geliştirilmiştir.
Öğrencilere yönelik sonuçlar	<ul style="list-style-type: none">-Öğrencilerin toplumsal cinsiyet algıları, ebeveynlerinin eğitim düzeyi arttıkça daha eşitlikçi bulunmuştur.-Kız öğrencilerin toplumsal cinsiyet algıları, erkek öğrencilere göre daha eşitlikçi bulunmuştur.-Öğretim etkinlikleri ile öğrencilerin düşüncelerinde eril alana kodlanan işlerin, kadınların da yapabileceği düşüncesi oluşmuştur.-Öğrenciler, kadınların görünür olduğu öğretim etkinliklerine ilgiyle katılmış ve etkinlikleri eğlenceli, güzel, eğitici bulmuştur.-Derslerde kadın şahsiyetlerin hayatının öğretilmesi, kız öğrencileri gururlandırdığı ve öz güvenlerini artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.-Öğrencilerin kadın bilim insanlarının çalışmalarına değer verdiği ve kadın bilim insanlarını örnek aldığı belirtilmiştir.-Öğretim etkinlikleri, öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarını somutlaştırarak farkındalık kazandırmıştır.-Öğretim etkinlikleri, öğrencilerin meslek seçimlerine yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilemiştir.
Öğretmen adayları ve öğretmenlere yönelik sonuçlar	<ul style="list-style-type: none">-Öğretmen adaylarının kadın-erkek rollerini, geleneksel cinsiyetçi yargılar etrafında algıladığı ortaya koyulmuştur.-Öğretmenler, Cumhuriyet kadını kavramını çağdaş, modern, özgür ve eşit kavramlarıyla ilişkilendirmiştir.

- Öğretmenler, toplumsal cinsiyet eşitliğine önem vermelerine rağmen bunu öğretim faaliyetlerine yansıtamadıkları aktarılmıştır.
- Öğretmenlerin, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda geleceğe dair umutsuz oldukları belirtilmiştir.
- Kadın öğretmenlerin toplumsal cinsiyet algıları, erkek öğretmenlere göre daha olumlu bulunmuştur.

Toplam

33 (%100)

Tablo 8'deki araştırma sonuçlarından yola çıkılarak 2008'den 2023 yılına kadar yapılan çalışmalar, çoğunlukla ders kitaplarında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları konusunda eşitsizlikler olduğunu ortaya koymuştur. Bu nedenle araştırmacılar pek çok öneride bulunmuştur. Bu öneriler, ders kitaplarının içeriğine ve ders kitaplarını hazırlayanlara, eğitim-öğretime, araştırmacılara, öğretim programlarına, öğretmenlere, hukuk alanındaki düzenlemelere, üniversitelere ve ebeveynlere yönelik olmuştur (bkz. Tablo 9).

Tablo 9: Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerinin Önerileri (2008-2023)

Kategoriler	Tezlerin Önerileri
Ders kitaplarının içeriğine ve ders kitaplarını hazırlayanlara yönelik öneriler	<ul style="list-style-type: none">-Tüm ders kitapları cinsiyetçi unsurlardan arındırılabilir.-Ders kitaplarındaki kadın-erkek temsillerinde eşitlik gözetilebilir.-Kadınların en az erkekler kadar görünür olduğu ders kitapları hazırlanabilir.-Ders kitaplarındaki görsellerde ve metinlerde toplumsal cinsiyet eşitliği sağlanabilir.-Ders kitaplarındaki kadının-erkeğin özel ve kamusal alandaki temsilleri birbirine eşit olabilir.-Ders kitapları bilim adamı, iş adamı, insanoğlu gibi eril ifadelerden arındırılabilir.-Ders kitapları daha eşitlikçi bir tarih yazımı ile yazılarak kadınlara daha fazla alan açılabilir.-Ders kitaplarında kadın hakları ile ilgili metinlere, görsellere ve daha fazla örneğe yer verilebilir.-Ders kitaplarındaki yöneticiler, liderler, girişimciler, bilim insanları, kahramanlar ve tarihi şahsiyet örnekleri eşit seçilebilir.-Toplumda eşitliği ve hakları savunan kadınlar tespit edilip öncü olarak ders kitaplarında yer alabilir.-Ders kitaplarında bir ünite olarak 'Türk toplumunda kadının yeri' başlığına yer verilebilir.-Ders kitaplarında Türk kadını ile ilgili belge, anı, afiş, nesne, gazete haberi, okuma parçaları gibi çeşitli materyallerin kullanımı artırılabilir.-Ders kitabı yazarları, toplumsal cinsiyet konusunda bilgilendirilebilir.

	<ul style="list-style-type: none">-Ders kitapları, sivil toplum temsilcileri ve bilim insanlarının da bulunduğu akademik bir kurul tarafından yazılabilir veya denetlenebilir.-Ders kitapları, kadın araştırmaları bölümünden uzmanlar tarafından incelenebilir.
Eğitim-öğretime yönelik öneriler	<ul style="list-style-type: none">-Tüm öğretmenlere hizmet içi eğitim olarak toplumsal cinsiyet eşitliği ve cinsiyet ayrımcılığı eğitimleri verilebilir.-Kadın ve erkek öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet algıları konusunda fark olduğundan erkek öğretmenlere eğitim verilebilir.-Toplumdaki duyarlılığı artırmak için kadın hakları seminerleri düzenlenebilir.-Kadınlar için 'Kadının kendine güveni' konulu seminer eğitimleri verilebilir.-İlköğretim düzeyinde toplumsal cinsiyet eğitimi dersleri oluşturulabilir.-Toplumsal cinsiyet eşitliğinin dikkate alan etkinlik ve öğretim materyalleri tasarlanabilir.-Toplumsal cinsiyet eğitimine yönelik her düzeye uygun etkinlik kitapları oluşturulabilir.-Öğrencilerde cinsiyetçi kalıp yargıların değişmesi için problem çözme, iş birlikli öğrenme, proje geliştirme, drama, canlandırma, tartışma, bilgi yarışmaları gibi etkinlikler yapılabilir.-Kadın girişimciler ve liderler, konuşmacı olarak okula davet edilebilir.-Sosyal bilgiler ile toplumsal cinsiyet bağlantılı örnek öğretim materyalleri öğretmenlere ulaştırılabilir.-Güçlü, başarılı ve öncü kadın örnekleri ile öğretim etkinlikleri (hikâye yazdırma vs.) üretilebilir.-Kadın şahsiyetlerin hayatlarını öyküleştiren çalışmalar yapılabilir.-Cumhuriyet kadını kavramı ile alakalı kavramların kalıcılığı için öğretmenler tarafından kavram haritası hazırlanabilir.
Araştırmacılara yönelik öneriler	<ul style="list-style-type: none">-Ders kitapları ve toplumsal cinsiyet üzerine yapılan araştırmalar artırılabilir.-Toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı çalışmalar farklı kademelerde ve farklı yöntemlerle gerçekleştirilebilir.-Toplumsal cinsiyet algısının geliştirilmesine yönelik yönetici, veli, sınıf öğretmeni ve alan öğretmenleriyle araştırma yapılabilir.-Yurt dışındaki toplumsal cinsiyet algısı çalışmalarıyla karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir.-Araştırma örneklerinde farklı şehirlere yer verilebilir.-Ataerkil kültürün öğretmen adaylarının aile algısını nasıl etkilediği araştırılabilir.-Toplumdaki kültürel yapıların ne derece etkili olduğunu ortaya koymak için kültürel analiz çalışmaları yapılabilir.-Cumhuriyet kadını kavramının gelişmesi için durum çalışması tasarlanabilir.

Öğretim programlarına yönelik öneriler	<ul style="list-style-type: none">-Kadınların en az erkekler kadar görünür olduğu öğretim programları hazırlanabilir.-Toplumsal cinsiyet eşitliğinin dikkate alındığı öğretim programları oluşturulabilir.-Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın hakları kavramları, öğretim programına doğrudan dahil edilebilir.-Öğretim programında yer alan cinsiyet ayrımcılığı veya pozitif ayrımcılık gibi ifadelerdeki cinsiyetçi söylemler de eklenebilir.-Sosyal bilgiler lisans programı içerisine toplumsal cinsiyet algısını geliştirecek şekilde ders içerikleri eklenebilir.-Öğretmenlik eğitimi sürecinde film-kısa film, belgesel, makale analizi ile öğrencilerin toplumdaki eşitsizlikleri fark etmeleri sağlanabilir.
Öğretmenlere yönelik öneriler	<ul style="list-style-type: none">-Öğretmenler, okullarda cinsiyetçi bir dil kullanılmamasına özen gösterilebilir.-Öğretmenler, ders araç-gereçlerini eşitlik ilkesine dayanarak seçebilir.-Öğretmenler, öğrencilere cinsiyet ayrımı gözetmeksizin görev ve sorumluluklar verebilir.-Öğretmenler, sosyal bilgiler derslerinde kanıt temelli etkinlikler aracılığıyla öğrencilerde toplumsal cinsiyet eşitliğinin farkındalığının oluşmasını sağlayabilir.
Hukuk alanındaki düzenlemelere yönelik öneriler	<ul style="list-style-type: none">-Politikacılar toplumdaki eşitsizlikleri önlemek için çalışmalar yapabilir.-Cinsiyet eşitsizliğinin önüne geçebilmek adına aile ve okul sosyoloğu programı, devlet yasası haline dönüştürülebilir.-Kamu ve özel sektörlerde çalışan kadınların çalışma şartları iyileştirilebilir.-Kızların küçük yaşta evlendirilmesi, berdel ve başlık parası gibi uygulamalar sona erdirilebilir.
Üniversitelere yönelik öneriler	<ul style="list-style-type: none">-Üniversitelerde toplumsal cinsiyet eşitliği içerikli topluluklar kurulabilir.-Üniversitelerin eğitim fakültelerinde toplumsal cinsiyet eğitimi dersi oluşturulabilir.
Ebeveynlere yönelik öneriler	<ul style="list-style-type: none">-Ebeveynler, çocuklarını cinsiyetçi ayrımlar yapmadan hayata hazırlayabilir.-Ebeveynlerin, çocukların oyuncak ve oyun seçimlerinde cinsiyetçi müdahale etmemeleri sağlanabilir.
Toplam	33 (%100)

Tablo 9'a göre sosyal bilgiler dersi ve farklı alanlarda pek çok kategoride öneri verilmiştir. Özellikle eğitimde sıklıkla kullanılan ders kitaplarının toplumsal cinsiyet eşitliği açısından düzenlenmesi üzerinde durulmuştur. Ders kitaplarını yazarların ve denetleyenlerin de alanında uzman kişiler olması gerektiği önerilmiştir. Öğretmenler ve öğrenciler için eğitim-öğretime yönelik yeni

materyaller üretilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları konusunda araştırmacılara farklı çalışma yöntemleri kullanılarak yeniden çalışmalar yapılması önerilmiştir.

4. Sonuç ve Öneriler

Sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan tezler pek çok açıdan değerlendirilmiştir. Bunlar; tezlerin yıllara göre dağılımı, tezlerin üniversitelere göre dağılımı, tezlerin araştırmacı ve danışman özelliklerine göre dağılımı, tezlerin yöntemlerine göre dağılımı, tezlerin genel amaçlarının dağılımı, tezlerin sonuçları ve önerileri şeklinde belirtilmiştir. Bu araştırma ile sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları konusunda yeni araştırma yapacak olan araştırmacılara yol gösterilmesi hedeflenmiştir. Böylece araştırma tekrarlarının da önüne geçilmesi beklenmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan tezlerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde, ilk tezin 2008 yılında yapıldığı ve 2008-2023 yılları arasındaki en fazla tezin 2022 yılında yayımlandığı görülmüştür. Tezlerin dışında sosyal bilgiler alanında son yıllarda toplumsal cinsiyet ve/veya kadın konusunda pek çok çalışma yapıldığı anlaşılmaktadır (Akay Şahin & Açıkalın, 2021; 2024; Demircioğlu & Özalp, 2023; Karaboğa, 2020; Sönmez & Dikmenli, 2021; Subaşı, 2023). Bu çalışmaların özellikle son yıllarda arttığı söylenebilir. Ancak 2023 yılında yayımlanan tezlerin sayısı, bir önceki yıla göre az olması dikkat çekicidir. Bununla birlikte sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan yüksek lisans tezlerinin (n=29), doktora tezlerine (n=4) göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bunu destekler nitelikte hem sosyal bilgiler alanındaki hem de farklı alanlardaki literatürde yapılan çoğu tez incelemelerinde yüksek lisans tezlerinin çoğunlukta olduğu görülmektedir (Alp & Işık, 2024; Ataca, 2020; Çakmak vd., 2022; Dere & Gökçınar, 2021; Efiltili Atay, 2018; İbret & Yılmaz, 2019; Karakuş, 2020; Loyan Akman & Çetinkaya, 2021; Özbaşı & Kalenderoğlu, 2020; Şahin vd., 2011a; 2011b; Teceren, 2019; Yavuz &

İlgin, 2023). Bu durum Türkiye'deki üniversitelerdeki yüksek lisans kontenjanlarının, doktora kontenjanlarına göre daha fazla olması (Memişoğlu & Karacabey, 2021), yüksek lisans eğitimi alan öğrenci sayısının fazlalığı (Tecerren, 2019), doktora çalışmalarında daha uzun süre ve yoğun çalışma gerekmesi (Şahin, 2011b) ya da sosyal bilgiler alanının diğer alanlara göre daha yeni bir alan olması ve bu nedenle doktora programlarının azlığı (Karakuş, 2020) ile açıklanabilir.

Sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan tezlerin üniversitelere göre dağılımı incelendiğinde, en fazla tezin Gazi Üniversitesi'nde (n=7) yapıldığı ve bunu Sinop Üniversitesi'nin (n=5) izlediği tespit edilmiştir. Sinop Üniversitesi'nde özellikle son yıllarda kadın tarihinin çeşitli materyallerle öğretimi konusundaki tezlerin arttığı görülmüştür. Sinop Üniversitesi'ndeki tezlerin artma nedenlerinden birinin 'Kadınlar da Oradaydı!' projesi ile ilgili olduğu düşünülebilir. Sinop Üniversitesi bünyesinde TÜBİTAK projesi desteğiyle sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve kadın tarihi konularında tez çalışmaları yapılmıştır. Bu da Sinop Üniversitesi'nin sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan tezlerin üniversitelere göre dağılımı açısından üst sıralarda yer almasına neden olmuştur. Ayrıca literatürde genel olarak sosyal bilgiler eğitimi alanındaki çalışmaların üniversitelere göre dağılımında hem yüksek lisans tezlerinde hem de doktora tezlerinde Gazi Üniversitesi'nin öne çıktığı ortaya koyulmuştur (Dilek vd., 2018; Sever, 2021). Buna karşın sosyokültürel, ekonomi, din, siyaset, medya, spor gibi farklı alanlarda toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan tezlerde Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi (Cansun, 2016; Güdekli, 2023; Kenevir & Koçak Kurt, 2016; Şahin vd., 2011b; Tecerren, 2019) öne çıkmaktadır. Bu durumda Türkiye'de genel olarak toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları konusundaki tezlerin Ankara (İç Anadolu bölgesi) ve İstanbul (Marmara bölgesi) illerinde yoğunlaştığı, ancak gün geçtikçe diğer illerde de bu konudaki çalışmaların arttığı yorumu yapılabilir.

Sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan tezlerin araştırmacı özelliklerine göre dağılımı incelendiğinde, araştırmacıların cinsiyetleri ve mezun oldukları alanlar belirtilmiştir. Bu konuda kadın araştırmacıların sayısı (n=28), erkek araştırmacılara (n=5) oranla oldukça fazla olarak saptanmıştır. Benzer şekilde Türkiye’de toplumsal cinsiyet ve kadın çalışmaları konusunda yapılan çalışmalarda, kadın araştırmacıların çoğunlukta olduğu sonucuna varılmıştır (Alp & Işık, 2024; Cansun, 2016; Çelik & Altunbaş, 2019; Efilti Atay, 2018; Loyan Akman & Çetinkaya, 2021; Şahin vd., 2011b; Teceren, 2019; Yavuz & Ilgın, 2023). Ayrıca hem Türkiye hem de yurt dışı literatüründe, kadın-erkek ortak yazarlı yayınlar fazla olmasına rağmen özellikle tek yazarlı yayınlarda kadın yazar yoğunluğu olduğuna dikkat çekilmektedir (Keskin Aksay & Yalçın, 2023; Koç, 2020). Bu da Teceren’in (2019) belirttiği gibi kadın sorunlarına yine daha çok kadınların ilgi gösterdiğini düşündürmektedir. Mezun oldukları alanlara bakıldığında ise araştırmacıların daha çok sosyal bilgiler eğitimi mezunu (n=27) oldukları görülmüştür. Aynı zamanda sınıf eğitimi (n=3), sosyoloji (n=1), eğitim programı ve öğretimi (n=1), eğitim yönetimi ve planlaması (n=1) alanlarından mezun öğrencilerin, sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine çalışma yaptıkları saptanmıştır. Ayrıca literatürde genel olarak kadın çalışmaları/araştırmaları (Çelik & Altunbaş, 2019), işletme, sosyoloji (Teceren, 2019), kamu yönetimi/siyaset bilimi (Cansun, 2016; Güdekli, 2023), felsefe ve din bilimleri (Alp & Işık, 2024; Kenevir & Koçak Kurt, 2016), beden eğitimi ve spor (Loyan Akman & Çetinkaya, 2021), radyo, televizyon ve sinema (Efilti Atay, 2018), eğitim bilimleri (Özbaşı & Kalenderoğlu, 2020) anabilim dallarında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları konusunda tezler yazıldığı söylenebilir. Danışman özelliklerine bakıldığında ise erkek danışmanların (n=20), kadın danışmanlara (n=11) göre fazla olduğu anlaşılmıştır. Toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları konusunda yapılan çalışmalara bakıldığında, siyaset (Cansun, 2016) ve medya (Efilti Atay, 2018) alanı dışındaki literatür ile benzerlik göstermektedir (Alp & Işık, 2024; Loyan Akman & Çetinkaya, 2021; Şahin vd.,

2011b). Şahin vd. (2011b) çalışmasında, bu durumu Türkiye akademisinde erkek danışmanların kadın danışmanlardan fazla olması ile açıklamaktadır. Keskin Aksay ve Yalçın (2023) da özellikle erkek akademisyenlerin kadın çalışmaları alanında fazla olmasını, akademide söylem, algı ve yaklaşım açısından daha az ön yargılı yaklaşılmasına katkı sunacağını belirtmektedir.

Sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan tezlerin yöntemlerine göre dağılımı incelendiğinde, çoğunlukla nitel (n=25) yöntemin kullanıldığı saptanmıştır. Tezlerdeki nitel yöntemlerde genellikle doküman analizi kullanılarak yapılmıştır. Ardından nicel (n=6) ve daha sonra karma (n=2) yöntemin kullanıldığı tespit edilmiştir. Benzer şekilde sosyal bilgiler alanında tarihi/tarih konularını (Çakmak, vd., 2022; Memişoğlu & Karacabey, 2021) ve ders kitaplarını (Alaca, 2020; Dere & Gökçınar, 2021) konu alan tezleri inceleyen çalışmalarda nitel yöntemin çoğunlukta kullanıldığı belirtilmiştir. Bu çalışmaların aksine sosyal bilgiler alanındaki -coğrafya, çevre eğitimi, değerler, drama, kavramlar, okuryazarlık, teknoloji vs.- bazı konularda ise nicel yöntemin daha fazla kullanıldığı anlaşılmıştır (Akgün & Akgün, 2021; Dolmaz & Metin, 2024; Güleç & Hüdavendigâr, 2020; İbret & Yılmaz, 2019; Karakuş, 2020; Köse, 2023; Öner & Öner, 2017). Ancak genel olarak sosyal bilgiler alanında yöntem kullanımında yıllar içerisinde değişiklikler olmuştur. Buna göre 1994-2010 yılları arasında çoğunlukla nitel yöntem (Geçit & Kartal, 2010; Tarman vd., 2010), 2010 yılı sonrasında ise yüksek lisans tezlerinde nitel yöntemin (Dilek vd., 2018), doktora tezlerinde nicel yöntemin ağırlıklı (Sever, 2021) olarak kullanıldığı belirtilmiştir. Sosyal bilgiler alanı dışındaki farklı alanlarda toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan tezlerde ise spor alanında nicel yöntem daha fazla kullanılırken (Loyan Akman & Çetinkaya, 2021) din, siyaset, sosyokültürel, medya gibi diğer alanlarda çoğu zaman nitel yöntemin (Alp & Işık, 2024; Efiltili Atay, 2018; Güdekli, 2023; Teceren, 2019; Yavuz & Ilgın, 2023) kullanıldığı ortaya koyulmuştur.

Sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan tezlerin genel amaçlarına göre dağılımı incelendiğinde, araştırmalarda ders

kitapları ve/veya öğretim programları incelemesinin (n=13) daha fazla yapıldığı ortaya çıkmıştır. Benzer şekilde tezler dışındaki sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan makalelerde de genellikle ders kitabı incelemeleri yapıldığı söylenebilir (Akay Şahin & Açıkalin, 2021; Aratemur Çimen & Bayhan, 2018; Çelik, 2016; Erbuyurucu & Deniz, 2024; Karaboğa, 2020; Sönmez & Dikmenli, 2021; Şeker, 2014). Ayrıca tutum-farkındalık incelemesi (n=8), öğretim materyali ve/veya ünite tasarımı (n=6), algı incelemesi (n=3), görüş incelemesi (n=2) ve meta-sentez çalışması (n=1) şeklinde araştırmalar yapıldığı tespit edilmiştir. Bu da sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan araştırmaların genellikle durum tespiti olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durumda sosyal bilgiler alanında uygulamaya dönük tezlerin azlığı dikkat çekmektedir. Bu noktada toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları konusunda eğitim konusunda daha az çalışma yapıldığı (Teceren, 2019) ve yapılan çalışmaların daha çok ders kitabı incelemeleri gibi benzer konular üzerinde yoğunlaştığı (Çelik & Altunbaş, 2019; Özbaşı & Kalenderoğlu, 2020), ilgili literatür ile ifade edilebilir.

Sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan tezlerin sonuçları ve önerileri incelendiğinde ise ders kitabı incelemelerinde kadın-erkek arasında cinsiyet eşitsizliği ve ayrımcılıklar olduğu; ders kitaplarındaki temsillerin çoğunlukla geleneksel rollerde sunulduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlar, sosyal bilgiler alanı ile ilgili literatürdeki diğer araştırmalarla da (Akay Şahin & Açıkalin, 2021; 2024; Demircioğlu & Özalp, 2023; Karaboğa, 2020; Sönmez & Dikmenli, 2021; Subaşı, 2023) benzerlik taşımaktadır. Bu nedenle daha çok ders kitaplarının içeriğine ve ders kitaplarını hazırlayanlara yönelik öneriler verilmiştir. Bunun için ders kitaplarının daha eşitlikçi hazırlanması ve eğitim amaçlı yeni öğretim materyallerinin geliştirilmesi önerilmiştir. Ayrıca başarılı kadınlar ve kadınların hayatlarını anlatan daha fazla çalışma yapılması öneri olarak verilmiştir. Ders kitaplarının içeriğine ve ders kitaplarını hazırlayanlara yönelik öneriler dışında eğitim-öğretime, araştırmacılara, öğretim programlarına, öğretmenlere, hukuki

alandaki düzenlemelere, üniversitelere ve ebeveynlere yönelik öneriler verildiği görülmüştür.

Tüm araştırma sonuçları doğrultusunda, sosyal bilgiler alanında gelecekteki araştırmacılara uygulamaya dönük daha fazla çalışma yapılması önerilebilir. Bununla birlikte sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları üzerine yapılan tezlerin Türkiye'nin tüm bölgelerinde ve farklı üniversitelerinde yapılması, doktora düzeyindeki çalışmaların artırılması, nicel ve karma yöntemlerin daha fazla kullanılması ve eğitim bilimleri alanında konu ile ilgili daha çok çalışma yapılması tavsiye edilebilir. Çalışma, sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet ve/veya kadın çalışmaları açısından özgün konulara yönlendirmesi ve benzer konularda yığılma olmasını engellemesi açısından önemlidir. Aynı zamanda Türkiye'de sosyal bilgiler alanında toplumsal cinsiyet veya kadın çalışmalarını konu alan tezlerin genel çerçevesinin görülmesi bakımından yararlı olacağı düşünülmektedir.

Yazarın Notu

Bu çalışma, 24-26 Ekim 2024 tarihleri arasında Sinop Üniversitesinde düzenlenen Uluslararası Karadeniz Eğitim Araştırmaları Kongresinde (KEAK) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Mali Destek Bildirimi (Funding)

Çalışma için herhangi bir kurumdan mali destek alınmamıştır.

Kaynakça

- Akay Şahin, M. & Açıkalın, M. (2021). Gender representation in elementary and middle school social studies textbooks in Turkey. *Journal of International Women's Studies*, 22(1), 417-445. <https://vc.bridgew.edu/jiws/vol22/iss1/25>
- Akay Şahin, M. & Açıkalın, M. (2024). Sosyal bilgiler ders kitaplarındaki biyografilerin incelenmesi: Kadın şahsiyetler biyografilerde nasıl tanıtılıyor? *KADEM: Kadın Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 241-282. <https://doi.org/10.21798/kadem.2024.152>
- Akgün, İ. H. & Akgün, M. (2021). Sosyal bilgiler eğitiminde teknoloji kullanımına yönelik tezlerin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (58), 227-247. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1307506>

- Alaca, E. (2020). Türkiye’de sosyal bilgiler ders kitapları üzerine yapılan lisansüstü eğitim tezlerinin değerlendirilmesi. *Asya Studies-Academic Social Studies/Akademik Sosyal Araştırmalar*, 4(12), 1-10. <https://doi.org/10.31455/asya.732746>
- Alp, A. & Işık, N. (2024). Toplumsal cinsiyet ve din konulu tezlerin haritalandırılması: Bibliyometrik inceleme. M. Yağbasan (Ed.), *Sosyal bilimler alanında akademik araştırma ve değerlendirmeler-II* içinde (s. 59-76). Özgür Yayınları.
- Aratemur Çimen, Ç. & Bayhan, S. (2018). Değişen ders kitaplarında toplumsal cinsiyet. *Kültür ve Siyasette Feminist Yaklaşımlar*, 36, 72-102. <https://feministyaklasimler.org/sayi-36-ekim-2018/degisen-ders-kitaplarinda-toplumsal-cinsiyet/>
- Aydın, J. (2022). *Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan tezlerin eğilimi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi.
- Bhasin, K. (2003). *Toplumsal cinsiyet “Bize yüklenen roller”*. K. Ay (Çev.). KADAV Yayınları.
- Boran Beytüt, E. (2022). *2011-2020 yılları arasında sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılmış lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Aksaray Üniversitesi.
- Cansun, Ş. (2016). Türkiye’deki “kadın ve siyaset” konulu lisansüstü çalışmalara dair bir inceleme. *Turkish Studies*, 11(13), 131-140. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9881>
- Çakmak, Z., Akgün, İ. H. & Salur, M. (2022). Sosyal bilgiler eğitiminde tarih konuları ile ilgili yapılmış tezlerin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(82), 528-545. <https://doi.org/10.17755/esosder.1006417>
- Çelik, H. (2016). Tarihi süreçte Türk kadını imgesinin sosyal bilgiler güncel ders kitaplarına yansımaları. *Turkish History Education Journal*, 5(1), 263-279. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/261315>
- Çelik, H. & Altunbaş, M. (2019, 19-22 Haziran). *Türkiye’de eğitim alanında toplumsal cinsiyet ile ilgili çalışmaların incelenmesi* [Bildiri sunumu]. ERPA International Congresses on Education, Sakarya.
- Demircioğlu, E. & Özalp, M. T. (2023). Sosyal bilgiler ders kitaplarında kadın bilim insanlarının temsili. *Educational Academic Research*, 47, 80-92. <https://dergipark.org.tr/en/pub/education/issue/74990/1229023>
- Dere, İ. & Gökçınar, B. (2021). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitiminde ders kitaplarıyla ilgili hazırlanan tezlerin eğilimleri (2001-2020). *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 51-66. <https://doi.org/10.29065/usakead.825709>
- Dilek, A., Baysan, S. & Öztürk, A. A. (2018). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi üzerine yapılan yüksek lisans tezleri: Bir içerik analizi çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22(2), 581-602. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tsadergisi/issue/38760/331020>
- Dolmaz, M. & Metin, Ö. (2024). Sosyal bilgiler alanında yaratıcı drama üzerine ne yapıldı? Bir içerik analizi. *Yaratıcı drama dergisi*, 19(1), 32-58. DOI: 10.21612/yader.2024.002
- Dökmen, Z. Y. (2019). *Toplumsal cinsiyet: Sosyal psikolojik açıklamalar*. Remzi Kitabevi.
- Efiliti Atay, S. (2018). Türkiye’de medya ve kadın alanında yapılan lisansüstü tezler ve bu tezlerde incelenen temaların analizi: 2007-2017 dönemi. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(2), 1406-1423. <https://doi.org/10.19145/e-gifder.437879>

- Ekici, K. (2022). *Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin eğilimlerinin belirlenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Erbuyurucu, Z. C. & Deniz, L. (2024). Sosyal bilgiler ders kitaplarında toplumsal cinsiyetin temsili: İstanbul Sözleşmesi öncesi ve sonrası. *Anadolu University Journal of Education Faculty*, 8(3), 896-928. <https://doi.org/10.34056/aujef.1230377>
- Geçit, Y. & Kartal, A. (2010, 11-13 Kasım). *Türkiye’deki sosyal bilgiler eğitimi araştırma konuları üzerine bir inceleme* [Bildiri sunumu]. International Conference on New Trends in Education and Their Implications, Antalya.
- Güdekli, D. (2023). Kadın ve siyaset: Türkiye’de hazırlanan lisansüstü tezler üzerine bir araştırma. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25(1), 193-210. DOI: 10.21180/iibfdkastamonu.1176213
- Güleç, S. & Hüdavendigâr, M. N. (2020). Sosyal bilgiler eğitimi alanında okuryazarlık becerisi başlığında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *International Journal of Humanities and Art Research*, 3(3), 24-36. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ijhar/issue/52575/692095>
- Gümüşoğlu, F. (2016). *Ders kitaplarında toplumsal cinsiyet: 1928’den günümüze*. Tarihiçi Kitabevi Yayınları
- İbret, B. Ü. & Yılmaz, O. (2019). Sosyal bilgilerde çevre eğitimi: Lisansüstü çalışmalara ait bir inceleme. *AJESI-Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9(2), 431-449. DOI: 10.18039/ajesi.577249
- Kaptan İzmir, E. & Turgut, T. (2019). Sosyal bilgiler ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği. B. Ü. İbret & S. Kaymakçı (Ed.), *Sosyal bilgiler ve toplum içinde* (s. 209-233). Pegem Akademi.
- Karaboğa, M. T. (2020). Sosyal bilgiler ders kitaplarında cinsiyet rolleri. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(10), 4847-4881. DOI: 10.26466/opus.686709
- Karakuş, S. (2020). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitiminde kavramlar konusunda yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin incelenmesi. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 61-76. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1036054>
- Kenevir, F. & Koçak Kurt, Ş. (2016). Türkiye’de toplumsal cinsiyet ve din temalı tez çalışmaları üzerine bir değerlendirme. *Dini Araştırmalar, Kadın Özel Sayısı*, 347-383. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/233883>
- Keskin Aksay, N. & Yalçın, H. (2023). Kadın çalışmalarının yarım yüzyılı: Bibliyometrik bir analiz. *KADEM: Kadın Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 32-65. DOI: 10.21798/kadem.2023.127
- Koç, O. (2020). Web of science üzerinde indekslenen kadına yönelik şiddet araştırmalarında bibliyometrik bir bakış. *İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi*, 21, 19-35. DOI: 10.26650/iukad.2020.22.002
- Köse, M. S. (2023). *Sosyal bilgiler eğitimi alanındaki değerler eğitimi ile ilgili yapılan araştırmalar üzerine bir meta-sentez çalışması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Loyan Akman, Z. & Çetinkaya, G. (2021). Türkiye’de kadın ve spor başlığı üzerine yapılan lisansüstü tezlerin içerik analizi. *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 17-42. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/husbd/issue/62725/883295>
- Memişoğlu, H. & Karacabey, İ. (2021). Sosyal bilgiler eğitimi alanındaki tarih konulu tezlerin incelenmesi (2010-2019). *International Social Sciences Studies Journal*, 7(82), 1975-1987. DOI: [10.26449/sssjs.3155](https://doi.org/10.26449/sssjs.3155)

- Oğuz Haçat, S. & Demir, F. B. (2018). Sosyal bilgiler eğitimi üzerine yapılan doktora tezlerinin değerlendirilmesi (2002-2018). *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 6(15), 948-973. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/avrasyad/issue/42259/510136>
- Oruç, Ş. & Ulusoy, K. (2008). Sosyal bilgiler öğretimi alanında yapılan tez çalışmaları. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 121-132.
- Öner, G. & Öner, D. (2017). Sosyal bilgiler eğitiminde coğrafya konuları üzerine yapılmış lisansüstü tezlere yönelik analiz ve bibliyografya çalışması. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 34(2), 13-34. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/474136>
- Özbaşı, S. & Kalenderoğlu, İ. (2020). Türkçe eğitimi ve çocuk edebiyatında “toplumsal cinsiyet” üzerine yapılmış lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi, Millî Mücadele'nin 100. Yılı Özel Sayısı*, 84-94. DOI: 10.21733/ibad.786238
- Öztürk, C. & Deveci, H. (2021). Farklı ülkelerin sosyal bilgiler öğretim programlarının değerlendirilmesi. C. Öztürk (Ed.), *Farklı ülkelerin sosyal bilgiler öğretim programları* içinde (s. 1-41). Pegem Akademi.
- Scott, J. W. (2013). *Feminist tarihin peşinde*. F. Dinçer & Ö. Aslan (Ed.). Bgst Yayınları.
- Sever, I. (2021). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi konusunda yazılan doktora tezlerinin incelenmesi: Bir içerik analizi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(32), 601-624. <https://doi.org/10.35675/befdergi.801635>
- Sönmez, K. & Dikmenli, Y. (2021). İlkokul sosyal bilgiler ders kitabının toplumsal cinsiyet açısından incelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 10(1), 434-458. <https://doi.org/10.30703/cije.732000>
- Subaşı, Y. (2023). Türkiye ve İran 4. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarında toplumsal cinsiyet. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 12, 1303-1317. DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.1351855
- Şahin, M., Gögebakan Yıldız, D. & Duman, R. (2011a). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi tezleri üzerine bir değerlendirme. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 96-121. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/179020>
- Şahin, S., Şahin, M., Çek, F. & Oklay, E. (2011b). Türkiye’de kadın konulu tezler üzerine bir değerlendirme. *Education Sciences*, 6(4), 2413-2424. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/185513>
- Şeker, M. (2014). Aile ve kadın temalarının sosyal bilgiler ders kitaplarında verilmiş biçimlerinin incelenmesi: Nitel bir araştırma. *Folklor/edebiyat*, 20(78), 107-120. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/255639>
- Tarman, B., Acun, İ. & Yüksel, Z. (2010). Sosyal bilgiler eğitimi alanındaki tezlerin değerlendirilmesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3), 725-746. <https://acikerisim.selcuk.edu.tr/items/2b37b793-2d21-4210-b3bc-2d76274f87d1>
- Teceren, E. (2019). Türkiye’de kadın konusu üzerine yazılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik incelenmesi (2008-2018). *İşletme Bilimi Dergisi*, 7(2), 499-530. <https://doi.org/10.22139/jobs.543163>
- Torgrimson, B. N. & Minson, C. T. (2005). Sex and gender: What is the difference? *Journal of Applied Physiology*, 99(3), 785-787. <https://doi.org/10.1152/jappphysiol.00376.2005>
- Ulutürk Akman, S. (2021). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve toplumsal baskı: Türkiye İstatistik Kurumu yaşam memnuniyeti araştırması üzerine analizler. *Ekoist: Journal of Econometrics and Statistics*, 35, 83-109. DOI: 10.26650/ekoist.2021.35.984568

- Ültay, E., Akyurt, H. & Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 188-201. DOI: 10.21733/ibad.871703
- Yavuz, C. & Ilgın, H. Ö. (2023). Medya ve kadın; İsminde toplumsal cinsiyet, kadın ve dizi kelimeleri geçen lisansüstü tezler üzerine bir araştırma. *Journal of Communication Science Researches*, 3(2), 95-107. DOI: 10.5281/zenodo.7852965

Ekler

Ek 1. Sosyal Bilgiler Alanında Toplumsal Cinsiyet ve/veya Kadın Çalışmaları Üzerine İncelenen Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri (2008-2023)

- Akay Şahin, M. (2023). *Ortaokul sosyal bilgiler derslerinde kadın şahsiyetlerin öğretimine yönelik etkinliklerin geliştirilmesi ve uygulanması* [Yayımlanmamış doktora tezi]. İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa. [SB1]
- Aşçı, F. (2020). *Cumhuriyetten günümüze sosyal bilgiler ders kitaplarında toplumsal cinsiyet kalıp yargıları* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi. [SB2]
- Ateş, K. (2021). *Sosyal bilgiler 6. ve 7. sınıf ders kitaplarında kültürel miras öğrenme alanı kapsamında kadın karakterlerin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi. [SB3]
- Bartın, C. (2022). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin görüşlerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi. [SB4]
- Başaran, M. (2019). *Sosyal bilgiler öğretim programı ve ders kitaplarında toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi. [SB5]
- Bilgin, S. (2019). *Ortaokul sosyal bilgiler ders kitaplarında toplumsal cinsiyet* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi. [SB6]
- Ceylan, S. (2022). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi. [SB7]
- Çakır, M. (2022). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının aile algısında toplumsal cinsiyet olgusunun incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi. [SB8]
- Çalık, Ö. (2023). *Sosyal bilgiler öğretiminde kadın bilim insanlarının sunumu: Toplumsal cinsiyet perspektifinden bir eylem araştırması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sinop Üniversitesi. [SB9]
- Demirel, E. (2010). *Sosyal bilgiler ders kitaplarında cinsiyet ayrımcılığı* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi. [SB10]
- Doğan Yaylak, D. (2023). *İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik farkındalıklarının gelişimi: Bir durum çalışması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ordu Üniversitesi. [SB11]
- Dündar, S. (2021). *Ortaokul sosyal bilgiler ders kitaplarında toplumsal cinsiyet* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi. [SB12]
- Erbey, H. K. (2022). *Sosyal bilgiler dersi bağlamında ilkökul öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algıları* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Uşak Üniversitesi. [SB13]
- Erbuyurucu, Z. C. (2022). *Sosyal bilgiler ders kitaplarında toplumsal cinsiyetin temsili: İstanbul Sözleşmesi öncesi ve sonrası* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi. [SB14]
- Fidan, S. (2019). *Sosyal bilgiler ders kitaplarında toplumsal cinsiyet* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi. [SB15]

- Gazan, N. (2010). *Türk toplumunda kadının yeri ve sosyal bilgiler dersinde öğretimi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi. [SB16]
- Geriş, M. (2022). *Sosyal bilgiler derslerinde toplumsal cinsiyet eşitsizliği konularına yönelik farkındalık geliştirme: Kadına yönelik şiddet ve cinsiyet ayrımcılığı örnekleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sinop Üniversitesi. [SB17]
- Kandilli, E. (2020). *Beşinci sınıf matematik ders kitabındaki ve sosyal bilgiler ders kitabındaki toplumsal cinsiyet eşitliği ve toplumsal cinsiyet rollerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Orta Doğu Teknik Üniversitesi. [SB18]
- Karaçalı Taze, H. (2018). *Toplumsal cinsiyet perspektifinden bir sosyal bilgiler ünitesi tasarımı ve öğretimi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi. [SB19]
- Keleşoğlu, S. (2017). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının kadına şiddet tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi. [SB20]
- Küçük Karaca, C. (2022). *Cinsiyet eşitliği çerçevesinde sosyal bilgiler ders kitaplarının (4, 5, 6, 7) incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Aksaray Üniversitesi. [SB21]
- Ökdem, N. S. (2018). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin Cumhuriyet kadını kavramına ilişkin görüşleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi. [SB22]
- Önsan, Ö. (2021). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin toplumsal cinsiyet algıları* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Uşak Üniversitesi. [SB23]
- Özdemir Yılmaz, E. (2019). *Sosyal bilgiler dersi ile bütünleştirilmiş toplumsal cinsiyet temelli etkinliklerin toplumsal cinsiyete dayalı meslek seçimine yönelik tutumlara etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi. [SB24]
- Öztürk Kökpınar, M. (2023). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin toplumsal cinsiyet eşitliğini kavrayışı ve öğretim faaliyetlerine yansıtması* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Pamukkale Üniversitesi. [SB25]
- Seçgin, F. (2012). *Sosyal bilgiler dersinde toplumsal cinsiyet etkinliklerinin öğrencilerin algı ve tutumlarına etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi. [SB26]
- Seyis, Z. (2021). *Sosyal bilgiler derslerinde edebi ürünler aracılığıyla kadın tarihi öğretimi: Materyal tasarımı örnekleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sinop Üniversitesi. [SB27]
- Sönmez, K. (2020). *İlkokul hayat bilgisi ve sosyal bilgiler ders kitaplarının toplumsal cinsiyet açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi. [SB28]
- Sümer, A. O. (2021). *Sosyal bilgiler derslerinde kadın tarihi konularının öğretiminde görsel-ışitsel materyallerin kullanımı: Videolar örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sinop Üniversitesi. [SB29]
- Yaylı, A. (2021). *Sosyal bilgiler dersinde resimli öykülerle kadın tarihi öğretimi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sinop Üniversitesi. [SB30]
- Yıkar, S. (2023). *Sosyal bilgiler öğretim programlarında (1968-2018) kadın hakları* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi. [SB31]
- Yılmaz, A. (2022). *Sosyal bilgiler eğitimi alanındaki toplumsal cinsiyet ile ilgili araştırmalar üzerine bir meta-sentez çalışması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi. [SB32]
- Zor, A. (2008). *Geçmişten günümüze Türk kadını ve bunların ilköğretim 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarına yansımaları* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi. [SB33]

Extended Abstract

There are many studies to reveal the general characteristics or trends of theses in the field of social studies in Türkiye. The aim of these studies is to determine how the theses in the field of social studies are distributed according to some criteria. In this way, it becomes possible to see the general framework of the field of social studies. In addition, it is seen in which universities and on which subjects more research is conducted in the field of social studies.

The main aim of this article is to reveal the characteristics of master's-doctoral theses on gender and/or women's studies in the field of social studies in Türkiye. In addition, the deficiencies in this subject and suggestions on what can be done in future research based on the deficiencies are given together. For this research, master's and doctoral theses titled 'social studies' and 'gender or women' were selected. Titles such as 'history/history teaching' or 'geography/geography teaching' were excluded. Articles and papers were also excluded. In this regard, the following research questions were generated:

- What is the distribution of theses on gender and/or women's studies in social studies according to years?
- What is the distribution of theses on gender and/or women's studies in social studies according to universities?
- What is the distribution of theses on gender and/or women's studies in social studies according to researcher and supervisor characteristics?
- What is the distribution of theses on gender and/or women's studies in social studies according to research methods?
- What is the distribution of theses on gender and/or women's studies in social studies according to purposes?
- What is the distribution of theses on gender and/or women's studies in social studies according to the results and suggestions?

For this article, a total of thirty-three theses, twenty-nine master's and four doctoral theses, were analyzed using content analysis. Accordingly, some of the findings of this article are as follows:

- When the distribution of theses on gender and/or women's studies in the field of social studies was analysed according to years, it was found that the first thesis was published in 2008 and as of 2017, at least one thesis was published every year. Also, Among the theses written between 2008-2023, it was determined that the most theses were published in 2022. All of these theses are master's theses. In general, the number of doctoral theses between 2008 and 2023 remained quite low compared to master's theses.
- When the distribution of master's and doctoral theses on gender and/or women's studies in the field of social studies was examined according to universities, it was revealed that Gazi University (n=7) had the highest number of theses, followed by Sinop University (n=5). At the same time, it was understood that the first thesis in this field was conducted at Gazi University. It is seen that the number of theses published at Sinop University has increased in recent years.
- Master's and doctoral theses on gender and/or women's studies in the field of social studies were examined according to the characteristics of the researchers. These characteristics are the gender of the researchers and the fields they graduated from. When the distribution of the researchers according to their gender was analysed, it was found that there were more female researchers than male researchers. When the fields of graduation were examined, it was seen that the researchers were mostly

social studies education graduates (n=27). It was also found that students who graduated from the fields of primary education (n=3), sociology (n=1), curriculum and instruction (n=1), and educational administration and planning (n=1) conducted studies in the field of social studies. When the supervisor characteristics were evaluated, it was found that there were more male supervisor (n=20) than female supervisor (n=11).

- When the distribution of theses on gender and/or women's studies in the field of social studies was analysed according to their methods, it was found that mostly qualitative method (n=25) was used. Qualitative methods in theses were generally conducted using document analysis. Other qualitative methods were action research, case study, phenomenology, interview, content analysis and meta-synthesis. Then quantitative methods (n=6) and then mixed methods (n=2) were used. Quantitative methods, experimental quasi-experimental design and non-experimental survey model were used. In mixed methods, convergent mixed method was used.
- When the distribution of the theses on gender and/or women's studies in the field of social studies was examined according to their general purposes, it was found that the examination of textbooks and/or curricula (n=13) was more common. Also, it was determined that the theses included attitude-awareness analysis (n=8), instructional material and/or unit design (n=6), perception analysis (n=3), opinion analysis (n=2) and meta-synthesis study (n=1). In this case, the scarcity of practice-oriented theses in the field of social studies draws attention.
- When the results and suggestions of the theses and dissertations on gender and/or women's studies in the field of social studies are analysed, it has been revealed that there are gender inequalities and discriminations between men and women, and the representations in the textbooks are presented in traditional roles. For this reason, suggestions were given mostly for the content of the textbooks and the preparers of the textbooks. Therefore, it was suggested that textbooks should be prepared more egalitarian and new teaching materials should be developed for educational purposes. Moreover, it is suggested that more studies be conducted on successful women and their lives. It has been observed that in addition to suggestions for the content of textbooks and those who prepare textbooks, suggestions are given in the theses for curriculum, education, teachers, researchers, legal regulations, universities, and parents.

As a result of all the research findings, further application-oriented studies can be recommended for future researchers in the field of social studies. Likewise, it may be recommended to use quantitative and mixed methods more and to increase the number of doctoral level studies. The study is important in terms of directing the social studies field to unique topics in terms of gender and/or women's studies and preventing the accumulation of similar topics.